

resnica bo z jezikom na vislice pribitim tako močno vpila, da se bo slišalo na pokrajne zemlje.

To se mi je potrebno zdelo omeniti tistim, ki na slovenski narod merzé in ga „halbwilde barbaren“ zovejo.

Slovenci! pogodimo se s svojimi nasprotniki, ki nas „halbwilde barbaren“ zovejo, za dober dnar, da nas bodo „zwar eine kleine, aber rührige nation“ imenovali; pogodimo se z njimi, da nas bodo „eine kleine nation, welche die augen ganz europa's auf sich lenkt“ imenovali. Saj večkrat ni ne pred Bogom, ne pred svetom greh, da se kdo od grozovitosti svojih sovražnikov z dnarji odkupi!

Pa Bog obvari! — ni nam treba tega, ker na naši strani je pravica. Pravica se pa še Boga ne boji, pred katerim se premagovavci sveta tresejo; resnica pa vse premaga. Ne bojimo se žabjih čeljust gerde laži; resnica je naš oklep in škit, pravica naše orožje.

Ne bojimo se laži! ona ima kratek ostanek; Slovenec pravi: „kjer laž zjutraj kósi, zvečer že ne večerja več“; resnica jo prežene.

Kdor je zoper vpeljavo slovenskega jezika v urede in šole, ta je sovražnik Boga, sovražnik cesarja, sovražnik slovenskega naroda in cele Avstrije; on je gerd sebičnik, kateremu je le za svojo mavho mar, da svoj blagor občnemu blagru predstavlja.

Kar je slovenskemu narodu potrebno, zraven pa nobenemu narodu cele države celó nič ne škoduje, temveč veliko koristi, bo vendar zdaj vlada rada dovolila. Ker res neprimerno in zamudno bi bilo, da bi se malen okoli kamna vertil, da bi za kruh moko delal; primerneje je, da se kamen v malnu vertí in za dober kruh moko dela. Neprimerno bi bilo, da uradnik s slovenskim ljudstvom v nemškem jeziku uraduje, ki ga narod ne razume; primerneje je, da uradnik v slovenskem jeziku uraduje, kterege narod razume.

Svesti smo si tedaj, ako je še kaj pravice na svetu, da se ne bo več malin okoli kamna vertil in moke delal, temveč se kamen v malnu sukaj, da se dobra moka dela in dober kruh speče.

Rorate coeli desuper, et nubes pluant justum,
Aperiat terra, et germinet Salvatore!

Po slovensko: Angelj Božji, cesar avstrijski, kerub nebeški! s perutami državnega in s perutnicami deželnega zbora! hitro hitro pridi in prinesi zdravilo, da ozdraviš serca skelečo rano svojega zvestega slovenskega naroda!

***

H koncu tega sestavka naj postavimo še le-to
vprašanje:

§. 123 sedaj veljajočega reda kazenske pravde govori: „Če priča ne zná jezika, kterege sodnija rabi, smé biti brez tolmača izpraševana samo takrat, kadar oba, kakor preiskovavec, tako tudi zapisovavec pričín jezik dovolj znata. Kadar je tako, mora se spisom priložiti poterjen prepisek celega zapisnika v sodnijskem jeziku.“ — Kar je tu zapovedano zastran prič, veljá po §. 184 tudi zastran obdolženca samega.

Iz teh besed se pa očitno vidi, da je treba izpraševancove besede zapisovati v tistem jeziku, v katerem so izgovorjene, in še le potlej se pridaje pristava za druge, zlasti više sodnike, kateri bi unega jezika ne razumeli. In patent, s katerim je bil ta red kazenske pravde razglašen, govori v členu II., da vse postave, ki so zastran kazenske pravde popred veljale, kjer si bodi po cesarstvu, so preklicane in nehajo veljati ta dan, kterege bo novi red kazenske pravde zadobil moč.

Znano je pa, da se povsod po Slovenii vsi kazenski zapisniki pišejo edino po nemško ali po laško. Torej gré vprašanje na slavne sodnije, zlasti pa na višji deželni sodnii v Gradcu in Terstu, zakaj se ta cesarska postava ne spolnuje, s katero cesarsko, pozneje dano postavo, one morejo to ravnanje izgovarjati?

Bistri možjé.

Pod belim Snežnikom, tik bistre vodé,
So bivali nekđaj bistri možjé.

Od copernic, škratov in čudnih rečí,
Od zlatih zakladov so sanjali vsi.

Prebrisan Furlanče pritepe se v vas,
„Da copra“ razširi po dolu se glas.

Do njega hitijo prebistri možjé,
Furlanče jim modro tako-le pové:

„Predragi! Jaz vem, kaj željite vso noč,
Meni pa dana posebna je moč!“

„Vi hočete zlatih cekinov, srebrá,
Obujte pa preden se čedno domá.“

„Vse tolarje svoje vzemite seboj,
Za vsacega mernik jih bode nocoj!“

„Ko Avemarija po gričih zvoní,
Pred svetim Ahacjem me čakajte vsi!“

„In paternost v rokah molite na glas,
O polnoči pridem brez dvoma do vas!“

„Pláčila ne vprašam ko tolarčka dva
In še bokal vina od vsac'ga možá!“

„Če pa ne bom vstregel, preljubi možjé,
Ne tolarčkov nečem, ne kaplje vodé!“

Prebistri možaki na dome tekó,
Se lišpajo, srebro iz škrinj poberó.

Veselje do dnara jim beli glavé,
O Avemarii pred cerkev hité.

Dvanajsta odbije, — zdihévajo vsi, —
Furlanče že tudi med njimi stojí.

„Pobožni prijatli! koj škornje iz nog, —
Le boste usliši premiljeni Bog!“

„Zdaj tolarčke v škornje, in škornje na tlá,
Po tem naj se slednji za mano podá!“

Furlanče gré v cerkev, za njim pa možjé;
Z vervjó jim na herbte priveže roké.

„Pogleknite k zidu, — povzdignite vid, —
Molite in ribljite z nosi ob zid!“

„Dvanajsetkrat tekkel krog cerkve bom bos,
Vi pa le molite in ribljite nos!“

„In kadar se vernem, bo škratelj z menoj,
Molite, pa nihče se vruga ne boj!“

Furlanče iz cerkve kaj urno hití,
Za sabo pa zapre cerkvene durí.

Do jutra so ribali nose možjé, —
Furlanče smuk z dnarom čez Vremske verhé!

Miroslav.

Dopisi.

Na Dunaji 26. jan. H. B. — Čas je hitro kolo. Še ni davno, kar so „pufci“ iz vseh mlak in kaluž proti nam ragljali, zdaj se pa tudi že vmes sliši kak drugačen glas, ki pričá, da to, kar še danes ni, bo jutri. Saj „zakon nature je tak, da iz malega raste veliko!“ Kolikor bolj se nemškutarski časniki na Dunaji in vaši „renegati“ v Ljubljani, ki jih tukaj že „pleno titulo“ poznamo, repencijo zoper obveljavo naših narodnih pravic, toliko bolje je znamenje, da bo njih „Standpunkt“ šel kmali rakom žvižgat. Čedalje očitniše se kaže resnica, da nismo Slovenci samo za davke plačevati in drugim služiti na svetu, ampak da tudi zadobimo in uživamo pravice vsem narodom avstrijskim po ustavnem diplomu odkazane. Nekteri še sicer

vedno ragljajo, „da slovenski narod ni za drugo na svetu, kakor ravno za nemško omiko; le ona ga more opiliti (!) in zveličati časno in večno; vsako drugo prizadetje je neumno, celó nevarno; cesarski diplom ni za nas, ampak za druge; išimo raje zveze z Nemci, ž njimi se zedinimo ter se bojujmo, da dobimo omiko in svobodo (ktero neki?); ogibajmo pa se svojih slovenskih bratov, ki so leta 1848 svobodo pokopali in čujte! tudi v nekem kraji vès „šnops“ popili!“ Tako spodkupujejo ti rokonači naše domače pravice in mlajšim našim na serce govorijo, naj bi se edino le s šolskimi knjigami ukvarjali — domovinoljubja pa se po §§. učili. Zopet drugi so jo znajdli, da s slovensino se pečati, je nevarno, ker korenike jemlje iz razkolniško-slovenskega jezika, in da bi znali tudi potem kmali katoliško vero zgubiti (!). Kteri pameten človek, posebno duhovnega stanú, more dandanašnji kaj tacega reči in terditi, in ga rudečica ne oblije, kakor je dolg in širok? Ali ni to vraža, da je večje ne more biti, da me je skoraj sram, o nji očitno govoriti, — in katoliška cerkev, kaj vraže ne podpira?! Kaj, le za slovenski jezik je toliko nevarnosti, za druge pa ne? kaj si moramo misliti od nemškega, v katerem so vse mogoče vere popisane, in če je le kak ostuden roman na svetu, mora tudi v nemški jezik predstavljen biti! Al tù — se vé da ni nevarnosti, le za slovenski jezik je in mora biti, zato, ker je slovenski, in bi človek lahko staroverec postal!! Oh, ali ni zdrave pameti več, da bi se nekoliko pomislilo, preden se take in enake čenče in vraže v beli svet trosijo! Dobro mi je znano: kaj je narodnost v vsakem oziru, kaj cerkev uči, kaj je njena „praxis“ že več sto let sém, in kako veličansk praznik da ona obhaja v znamenje prave keršanske ljubezni, v znamenje, da je mila mati vsem narodom svetá; nadalje pa tudi vem, da katoliška cerkev ne more pri nas drugačna biti kakor je na Horvaškem ali Ogerskem, Nemškem ali Francozkem itd., razun če bi hotli biti: „kirchlicher als die Kirche selbst“, in da vem, da cerkev uči: moliti in delati, in slednjič da ne poznam „terrorisiranja“ v nobenem oziru in tudi ne žuganja s ključavnico na usta ali družega pretenja, kjer je treba pokazati resnico, pravico in poštenost, če tudi „fractus illabatur orbis“. Naša dobra mati cerkev uči „tolerancijo“, ki naj sploh vlada! Kako pa jo bomo mogli drugim skazovati, če je še sami domá ne poznamo, če so udje enega in tistega stanú med seboj najbolj „intolerant!“ Tudi dobro vem, kaj je pokorsina svojim višjim. Skazoval sem jo in bom jo do zadnjega dihleja skazoval, al samo dolžno; več je hinavščina, sužnost ali tiranstvo, take pa cerkev nikdar ni učila in je tudi ne bo, in le prevelika škoda se godí, ako so sém ter tjé služabniki cerkve preveč sužniki in slepo orodje državi. Še Lakordêr je unidan rekel, da dandanašnje prizadetja za svobodo se imajo z vero spraviti in da so tiste v poprejšnih letih le zavoljo tega malopridne bile, ker so se od Boga ločile. Kjer gré za resnico in pravico, ne smé nihče zaostati ali pobegniti; vera nas res uči, luči ne pod mernik staviti, ampak tako, da jo vsi vidijo!

Na Dunaji 29. jan. M. — Mi Slovenci, odkar smo se začeli svoje narodnosti zavedati, bili smo in smo še iskreni zagovorniki mogočne in edine Avstrije pod vladajočo cesarsko rodovino. „Novice“, da ne segamo bolj nazaj v pretečene čase, bile so vselej v tem duhu pisane, — „Slovenija“ nekdanja je na prvi strani prvega lista postavila se zoper vsako umanjšanje ali razdrobljenje našega cesarstva na male deželice, ki bi bile vsigdar pripraven plen temu ali unemu tujemu oblastniku, in „slovensko društvo“ se je s krepko besedo bilo vzdignilo proti nespametnemu ravnanju Dunajčanov leta 1848, pri katerem terdna osrednja vlada obstati ni mogla. Po ti poti smo hodili Slovenci, pa ne kakor brezumna čeda za pastirjem in ne edino zato, da bi zaslužili ime naroda vsegdar zvestega, marveč ker smo prepričani, da se današnjega

dné, ko se povsod skušajo osnovati velike države, smemo v naši stari Avstrii nadjati najvarnejše prihodnosti, in ker terdno upamo, da se tudi Avstrija ne bo mogla ustavljati in ubraniti preuredbi na pravilu umne svobode in resnične národne enakopravnosti. Lastna korist tedaj nas veže z Avstrijo; enaka je tudi pri Čehih, in kakor je slavni Palacky že leta 1848 izustil pomenljive besede: „Da je ni, trebalo bi Avstrijo napraviti“, tako se oni, če gremo do izvirnih českich novin (kajti dunajski časniki iz gole abotne zavisti podtikajo Čehom, kar jim še v misel ni prišlo), tudi današnjega dné deržé avstrijskega cesarstva, prepričani, da bi po njega razpadu neogibno prišli pod prusko v narodnih zadevah železno žezlo. Med Poljaki se res morda nekteri podé za utopijami; al kje je nada, da bi Rusijo, tega tako ponosno rastečega velikana kdaj mogli premagati? Brez te zmage pa ni misliti na poljsko kraljestvo, marveč gotovo je, da jih pod žezlom Avstrije na temelji samoupravstva in národne enakosti prerrojene čaka lepa prihodnost, kakor drugej nikjer. Vse to veljá tudi od družih narodičev, tudi od magjarskega. In vendar so se začeli Magjarji obnašati tako, kakor da bi hotli biti sredina vlastne velike države, razprostranjene od črnega do jadranskega morja, bodi že pod to ali uno vladarsko rodovino. Odgovor velikega zbora ostrogonske županije na cesarjevo svarilo, sklenjen pod predsedstvom kardinala Scitovskega, v katerem vabijo cesarja, naj bi med njimi, največim narodom (!) stanoval, kaže dovelj, kakošno osodo so, opiraje se na svoje zgodovinske pravice, namenili nam Slovanom in Nemcom ta stran Litave živečim. Al pogledjmo bolj pri luči treznega uma, kakošna je s temi starimi pravicami! Ne dá se tajiti, da so Ogri imeli z vladarsko rodovino stare pogodbe, zlasti pa tako imenovano pragmatično sankcijo, kakor je tudi to res, da pogodbe vežejo oba pogodnika, toraj narod in vladarja. Al kako je sedaj s temi pogodbami? Neke dunajske novine so odgovorile na to vprašanje že večkrat s temi stavki: 1. Resnica je, da so Magjarji dné 14. aprila 1849 sami razderli te pogodbe; 2. resnica je, da je bilo treba magjarski punt z vojsko ukrotiti; 3. da je torej kralj zmagavec zadobil vse pravice, ki gredó zmagavcu in usvojitelju; 4. da zmagavci kakor ustajniki brez zakonite armade tem pravicam nasproti niso mogli imeti nikakih pravic; 5. resnica je, da je svitli cesar z diplomom od 20. oktobra 1860 ogerski deželi po svojem lastnem sklepu in ne zavolj kake njene pravice nazaj dal staro ustavo, toda pod tistimi pogoji brez katerih Avstrija kakor edino cesarstvo biti ne more, resnica je torej 5., da Magjarji morajo podvreči se tem pogojem, če nočejo zopet v punt zagaziti. Mi smo to izpeljavo tù napisali za to, ker kaže, da se s postavnostjo in pravico ne dá zagovarjati oholo sedanje početje na Ogerskem. Kaj pa, če ne odjenjajo od tega, če bo treba za tega voljo podvreči celo deželo vojaški sili? V ti zadevi je samo ena pa prav lahka pomoč, namreč: Imejte vero do Slovanov, prave podslombe vsega cesarstva; dajte jim, kakor tudi Nemcom in Romanom pravo svobodo in resnično enakopravnost; pri tem pa prideržujte oboje na ponudbo vsaki čas tudi Magjarjem, če se hočejo tega poprijeti, priznavši pogoje državnega edinstva in — omečili se bodo, ali pa — bodo sklenjeni med Erdeljem, slovanskim Jugom in nemško-slovanskimi, v prihodnje tudi s Slovaci pomnoženimi deželami zgubili moč in veljavo. Mi kaj takega ne želimo junaškemu narodu, marveč mu privošimo vse, kar si vošimo sami sebi, in to je resnično in popolno ustavno življenje, brez kterega sedaj tudi „extra Hungariam non est vita“; al z nami naj bo Magjar v državnem edinstvu in v bratovski zvezi, uterjeni po resnični národni enakopravnosti. Tako bo za-nj pa tudi za nas najbolj prav!

Iz Karlovca 26. sečnja. — Znano vam je morebiti že, da Horvati uredom (gospôskam) kranjskim v svojem jeziku dopisujejo. To je gotovo drago vsakemu domoljub-

nemu Slovincu. Al znajte! Srenjski predstojnik na Kerškem gosp. W., je dopise naše mestne gospóske zavoljo tega nazaj poslal, ker so v hervaškem, tam (na Kerškem!) nerazumnem jeziku pisani. Čuda golemo! Na Kerškem — na horvaški meji — ne razume izobrazena gospóda sorodnega jezika; al prosti Kranjec, ki pride sém spod Triglava, razume tukaj na sejmu ne samo Horvata, temuč tudi Bosnjaka spod Šare. Na to je tukajšno mestno poglavarstvo gospodu predstojniku na Kerškem slovensko odgovorilo in ga prosilo, naj bi slovenski dopisoval, ker tukaj ne enega Horvata ni, ki bi slovenskega jezika ne razumel. Ako pa kerškemu gospodu slovenski jezik merzí, naj nam dopisuje v kojem koli evropejskem jeziku; enega človeka bomo že našli, kateri nam bo pismo tolmačil. Mi pa bodemo gospodu W. zmiraj slovenski, na druge urede pa le samo horvaški pisali, kakor nam Ogri ogerski, Lahi laški, Nemci nemški tudi pišejo. Naj bi že vendar enkrat obveljalo „Gleiches Recht für Alle“.

Stj. Lj. Lopašić.

Iz Varaždina 1. sveč. Društvo dobrovoljcev za narodne predstave bo napravilo 6. dan t. m. v kazališčni dvorani narodno zabavo. Veselica ta bo čisto narodna in duhu sedanjega časa primerjena; zato je predpisano, da vsak pride v praznični národní obleki, uradniki in vojniški častniki pa v svojih uniformah. *)

Od leve strani Mure 28. jan. P. — Ravno imam šematizem sekovske škofije pred sabo; prebiraje ga iščem znancov, katerih eden v tem kotu tičí, drugi na uni planini čepí, pa duše pase. Imenik kaže, da je v tej škofii še 87 duhovnikov v službi, penzioniranih in pa takošnih, ki so začasno v pokoji, ktere pa je vse rodila una betvica slovenske zemlje, ki je od te škofije odpadla in pa se labodski pridjala. Še le samo dva sta vzeta v domačo labodsko škofijo; kaj bo z drugimi, ki bi tudi radi domá bili, ne vemo. — Med bogoslovci, katerih imajo letos 49, je 6 Slovincov; trije v 4., in trije v 1. letu. Pač zares betvica! in prihodnjič bo jih menda še manj. In lahko, da po času tudi ene slovenske dušice ne bodo imeli. — In potem prašam, bratje Slovenci! čemu trohnijo v omari tiste drage in lepe dela slovenske seminiške knjižnice, ki smo jih s tolikimi stroški nakupovali? Čemu, ako ga že zdaj skor ni, gotovo pa prihodnjič ne bo, ki bi jih treboval? čemu, ako ga že zdaj skor ni, gotovo pa prihodnjič ne bo, ki bi jih prebiral? — Kaj je bil namen te knjižnice, ko so jo iskreni rodoljubi mislim leta 1844 utemeljili? kaj, ko so jo iskreni Slovenci, dokler jih je v graškem semenišču lepa množica bila, vedno podpirali in povekšavali? Da bi se ž nje pomočjo prihodnji slovenski duhovni pastirji v domačem jeziku vežbali in urili. In kaj je sedaj nje namen? Da jo skor moli žró in pa da v prahu trohni. In kaj bo prihodnjič nje namen, prihodnjič, ko morebiti tudi ene slovenske dušice v graškem semenišču ne bo? Nečem nikakor s tem žaliti Slovincov, ki so zdaj v graškem semenišču, saj so same bistre in pa verle slovenske glavice; pa saj ni mogoče, da bi omenjeno knjižnico ta betvica rodoljubov toliko podpirati mogla, da bi ne zaostala za našo slovstveno omiko, ki ravno zdaj toliko hitro in lepo se razcveta; da bi si nakupovala vse na novo izdajane knjige in pa še tako zeló potrebnih časopisov. Ko sem še jez sirotek bil knjižničar v omenjeni knjižnici, takrat smo imeli vse slovenske časopise, tudi umerlega „Neven-a“, zagreb. „Kat. list“ in „Serbski dnevnik“ s „Sedmico“, pa smo nakupili tudi slednjo na novo izdano knjigo, v poslednjem času tudi „Škaričevo tako drago pismo“, in smo še pri vsem tem imeli tudi zmiraj v zalogi kakih 15 — 20 goldinarjev srebernih. Povejte mi, kje je to zdaj mogoče pri toliki betvici Slovincov, ki gotovo nimajo več cvenka memo nas nekdanjih sirotejev,

kteri bi pa vendar radi knjižnico podpirali in povekšavali. Oglasite se tedaj, bratje Slovenci! ki ste nekadaj tudi kaj darovali za omenjeno knjižnico; povejte nam svoje misli o tej zadevi; bi li ne bilo pametnejše, ako bi se ta knjižnica preselila v mariborsko, domače seminišče, kjer bi jo gotovo zadostno podpirali, kjer bi gotovo lepega sadú rodila, ako bi jo tam pod streho vzeti blagovolili? Nikar ne recite, da to ni vredno premisliti. Okoli 500 zvezkov raznih knjig, posebno pobožnega zapopadka, se menda ne nakupi tako lahko, kakor košara pričakovanih orehov. Dobili pa jo menda tudi bi, ako bi le terdno hotli; saj ni inventarna k uni seminiški knjižnici; tudi je prvi utemeljitelj rodoljub, našinec, ki se temu ne bi zoperstavljaj, ki bi jo gotovo z nami potegnili. Dakle na noge in Bog daj srečo!

Iz Maribora 26. januarja. B. — Nam Slovencom, pa sploh Slovanom, se dandanašnji godí, kakor kdaj očetu Eneju na nekem jonskem otoku. Pravijo, da prijadravšemu tje in se s svoji tovarši k mizi vsedšemu so priveršele po zraku harpije in so gladnim jedi in pijače tako onečedile, da jih siromaki samega gnjusa zaužiti niso mogli. Ravno taka se nam godí z našimi trudi in prizadetji. Slovan delaj karkoli hočeš, bodi si še tako pravično in pošteno, da le po slovanstvu diši, koj se ti znajde harpija v podobi nemškutarskega časnika in ti ognjusi s smradom natolcevanja in nevošljivosti tvoje najpostavnejše podvzetja pred malo razbiravnim, nam večidel do duše sovražnim tujinstvom. Brali smo te dni v dunajski „Celeni“ glas nekega „Original-Correspondenta“ iz bele Ljubljane, ki je svetu sopet o „Gespenst des Panslavismus“ prav debelo na lahkoverne ušesa zatrobil. Pri taki priložnosti domorodec pač živo čuti potrebo slovenskega politiškega časnika v sercu Slovenije — v beli Ljubljani — da bi takim „Original-Correspondentom“ prav živo na izdajavne šcepce bil. Slišali smo te dni iz ust verlega domorodca pomenljive besede: „Pozobali nas bodo, pozobali, ako ne spravimo kmali na noge neodvisnega političnega časnika v svojem jeziku. Pripravljen sem v ta namen berž 100 forintov darovati.“ *)

Iz Tersta 2. sveč. L. V. **) — 29. januarja smo v zboru, v katerem se je zbralo blizo poldrugo sto Slovanov iz različnih stanov in ki ga je v priserčno vednost našo pozdravila deputacija (gosp. profesorja Katkić in Mahnić in

*) Ne zamerite, da smo po določni želji Vašega prijatla T. izpustili kar dalje sledi. Dosti je za sedaj, da svoje nasprotnike po imenu poznamo. — Sedaj pa še nekaj o političnem slovenskem listu. Živa potreba njegova se kaže čedalje bolj, ker „Novice“ z eno pôlo na teden ne morejo z vsemi spisi, ki jih dobivajo, tako hitro na dan kakor bi rade. Zvedili smo tudi, da kavcija bi ne znašala več kot 5000 gold. O tem bi ne bilo nobene nepremagljive overe. Le moža kjerkoli je treba, da bi vzel to reč v svoje roke. Vredništvo „Novic“ samo ne more vsega nositi, kar se mu od vseh strani naklada. En sam človek mora konec vzeti silnega dela. Če pa spravimo političen slovenski časopis na noge, nikar še ne mislimo, da bomo ž njim ukrotili svoje nasprotnike in dopisnike v nemških časnikih in da bomo preverili ž njim bravece teh zopernikov. Ti ne berejo ali ne razumejo slovenskih rečí; za nje je vsa naša beseda bob v steno. Slovanom je živo treba nemškega časnika na Dunaji, ki bi krepko zastopal slovenske zadeve, in radostni smo slišali, da pride kmali tak časniki pod vredništvom slavnega rodoljuba T. na dan. Potreba bi bilo v vsaki slovenski deželi tudi nemškega časnika v domoljubnem duhu, da bi naši nemškutarski „Spiessbürgerji“ ga brali in se jim njih glava vedrila, zakaj vsi niso hudobni, nekteri so le nevedni; pa kako se hočejo poudčiti o naših pravicah, o naših nadlogah, ako beró „Laibacherco“, „Klagenfurtarco“, „Gracarco“, „Triesterco“ in kar je take baže časnikov več, ki za pravično slovensko reč nimajo besede? Vse to, dragi prijatli, so po obilni skušnji naše potrebe. Saj še velike vlade imajo v ptujih deželah in ptujih jezicih svoje časnike, da se za nje potegujejo. Domača reč, sicer silno potrebna, sama ni zadosti.

Vred.

*) Serčna, Ti slavno društvo! hvala za prijazno povabilo, ki smo ga izročili vsem, katerim je bilo namenjeno. Vsi smo radostni sprejeli bratovski pomini. Slava! Vred.

**) Da smo mogli prijazni dopis vzeti v današnji list, ni bilo drugač, da smo posneli le poglavitne čertice iz njega. Prosimo drugikrat še kaj. Vred.

gosp. tergovca Pogorelac in Keglević) iz Reke, ustanovili slovansko društvo pod imenom: „Narodna slovanska čitavnica“. Gosp. Fr. Cegnar, slavnoznani slovenski pesnik in res duša vsega tega našega narodnega početja, je bral družtvene pravila po slovensko, gosp. Matko Baštjan pa po srbsko; bile so enoglasno poterjene; začasnemu odboru predsednik pa je bil gosp. Doljak izvoljen. Govorili so v skupščini živega domoljubja nadušene besede gospodje Cegnar, Katkić, Marinović, Mahnić, Zorn. Pri večerji po skupščini se je napila slava neumerlemu Hank-u, zvezdi jugoslavenski škofu Štrosmajer-u; prepevale so se tudi mične pesme; bili smo, kakor Slovenec pravi, prav židane volje. Ko je skupščina že skor na razhodu bila, je berzovjavna vest prinesla pozdrav čitaonice zagrebške, obžalovaje, da zavoljo prekratkega časa ni mogla poslancov poslati. Ne morem pa skleniti tega spisa, da bi med možaki, ki so se trudili za osnovo čitavnice naše, ne omenil domoljuba gosp. Franca Kavčića, kteremu gré čast in hvala, da je pervak bil v vsem, da se je na noge spravilo društvo naše, ki je ime njegovo v zlato svojo knjigo na veke zapisalo.

Iz Berd na Goriškem 17. jan. J. Z-i. — Sprejmite, drage „Novice“ tudi z naših hribov domoljuben glas, da bravci Vaši zvejo, da tudi tastran Soče slovenski duh živo klije, da tudi tukaj blagoslovimo cesarjev diplom od 20. oktobra. Ako je slovenski jezik v naših krajih še zlo zanemarjen, je krivo tega to, da nam ljudskih sol manjka, kjer bi se mladež v domačem jeziku vadila, in drugič to, da smo sužni laščine, ker v laškem jeziku dohajajo nam dopisi in ukazi iz kancelij, ki mnogo zmešnjav in zmot delajo. Da veste, kako se slovenski jezik med Lahi ceni in razume, čujte sledečo prigodbo. Nekdo je pismo s slovenskim napisom pa dostavljenim nemškim imenom kraja, kamor je odpisano bilo, pri bližnji pošti oddal; al to se mu berž pošlje nazaj, češ, da napis mora vès v nemškem ali laškem jeziku napravljen biti!! Sodite sami ali ni to žalostno! Kako dolgo bo Vodnikova prilika o „slovenski pari“ še veljala! Zadnji čas je, da cesarski diplom od 20. oktobra resnica postane in tudi med nami prebiva. — Naj Vam še povem, da lanska letna pri nas je bila, hvala Bogu, precej dobra. Čeravno sadja ni bilo dosti, je pa terta bogateje obrodila, zunaj nekterih krajev, kjer je toča potokla. Kaplja je tudi letos prav dobra, čeravno se ni bilo take nadjati zavoljo mokrega poletja. Naše vina se zdaj po 21 do 22 gold. in čéz kvinč prodajajo. Nekdaj, ko je bilo vino cenejše, so Krajneci in Korošci radi v naše hribe dohajali in vès pridelek v svoje dežele izvozili; zdaj pa ni nikogar viditi; menda jim je cena previsoka. Slast in moč naše rebolje je dosti znana, da bi treba bilo, o njej kaj več govoriti, in zavoljo tega se tudi tako dobro prodaja. Očitna je tukaj previdnost Božja, da po hribih se ni tako razširila tista tertna bolezen, ki v nižavah grojzde že po cvetji posuši. Pa kaj bi bila naša dežela brez vinske tertne? Pusta dežela, kjer bi ne bilo moč živeti. Vino nam je poglavitni pridelek, za kterega ubogi kmet dnarja skupi, da se preživi, davke plačuje in hribe težko obdeluje.

Iz Goriškega 25. jan. V neki lepi vasi poleg Krasa je bilo pilepljeno na navadnem prostoru nemško vradno naznanilo o zadevi volitev občinskih. Zraven pridši nekaj poštenih vaščanov ter željni zvediti, kaj da zapopada omenjeno naznanilo, vprašajo ravno memo gredočega sosedu, v nemškem zvedenega, naj bi ga jim razložil. „Berite si ga sami; meni se mudi“. Tako jim odgovori ter jo dalje maha po svojih opravilih. Kmetje pa za njim zarežijo: „Sej ni po naše pisano, kako bomo brali in zastopili?“ Ako se celó taki oklici ne naznanjajo ljudém v njihovem jeziku, ali je čuda, da mermrajo in raztergajo take spise? Kako dolgo se bote še obotavljali gospodje v kancelijah, nam Slovencom po slovenskem dopisovati. Premislite, da so resnične besede „Slov. Prijatelja“, ko pravi,

da po naših kancelijah gré za premoženje, čast, prostost, celó za glavo marsikterega Slovenca vse po nemško ali po talijansko; ali je to prav ali je to „vsakemu svoje?“ Tudi naše postave so imenitne za nas Slovence ravno tako, kakor za Nemce ali Talijane; za tiskanje naših postav plačujemo Slovenci ravno tako kakor Nemci ali Talijani; ali je mar prav, da se nam razglašajo v ptujem jeziku? Kar je tebi ljubo, je tudi meni drago. Druzega ne terjamo“. Našega cesarja resna volja je, našim željam vstreči. Zato posebno vi, občinski možje, župani zlasti, ki ste na čelu občin, razodevajte svoje želje, svoje potrebe; nikar v pravičnih rečéh ne bodite plahi zajci; nikar se ne bojte svoje lastne sence; tirjajte z lepo besedo, kar je nam, pa bo tudi našim otrokom živa potreba.

Rodoljub.

Pod Kórenom na Gorenskem 28. pros. Pri nas v Kranjski gori se je res lepa in prostorna učilnica lanske leto dodelala; čast in hvala celi fari! Al pregovor pravi: „kar veliko košá, naj se tudi dobro glešá“. Žalibog, da pri naši učilnici se to pogrěša. Vse je pripravljeno za žlebove pri strehi, pa nihče se za-nje ne zmeni! Kap s streho od vetra na zid gnan že spira frajh, da se je začel lušiti; posebno pa spredej pri vratih, na strešico iz kositarja bije kap iz zgornje strehe, da je spodnji okrajek že vès okrušen, in kap šterka na sfrajhane stene, da se že vse poka; spomlad bo prišla, in vse bo padlo doli. Ali ni škoda za tako poslopje, da se žlebovi ne napravijo in odverne še večja škoda. Možje, ki imate o tem govoriti, storite svojo dolžnost!

Resničević.

Iz Ljubljane. Po novem c. kr. ukazu je odpovedni čas (Aufkündigungszeit) v najem vzetih pribivališč in preselovanje iz njih za Ljubljano predpisano: 1. V Ljubljani in njenih predmestih, kjer so se sedaj ljudje vsacega pol leta preselovali, se imajo odpovedati stanišča tri mesce pred izselitvo, ako se ni v posebni pogodbi krajša ali dalja doba določila, in sicer za pol leta od sv. Mihela do sv. Jurja vselej zadnji čas osem dní po Svečnici, to je, do 10. februarja — in za pol leta od sv. Jurja do sv. Mihela vsaj 8 dní po sv. Janezu Kerstuiku, to je, do 2. julija. — 2. Po odpovedanji mora po sv. Jurji ali sv. Mihelu tisti, ki se ima izseliti, v osmih dneh en del svojega stanovanja ali kake druge v najem vzete hrambe en del sprazniti in novemu najemniku prepustiti pripravno mesto, da v njem nekoliko svojih reči spravi, in ko preteče 14 dní po sv. Jurji ali Mihelu, to je 7. maja in 14. oktobra, mora prvi najemnik stanišče ali druge hrambe čisto sprazniti in novemu najemniku prepustiti.

Iz Ljubljane. Vodnikov dan je bil tudi pri nas na Svečnico popoldne in zvečer v rojstni njegovi hiši „pri Žibertu“ v Šiški slovesno praznovan. Zbralo se je mnogo domoljubov, ki so poleg ovenčanega obličja neumerlega pesnika nadušeno obhajali njegov spomin; prepevali so izverstni pevci, vsi „naše gore listi“ mične pesmi slovanske, med kterimi se je odlikoval tudi Jenkov „Naprej!“ Spomnjena je bila pri tej priliki slovesnost pred 3 leti, in med drugimi napitnicami je tudi gosp. dr. Toman-u, početniku tadanje slovesnosti, bila napita serčna zdravica; izrečena je bila v veseli družbici živa želja, naj se, dokler obilniši doneski ne pripomorejo k napravi dostojnega spominka, kar utegne še več časa terpeti, obresti v hranilnici naloženega kapitala vsako leto obernejo v darilo za razpisano slovensko slovstveno delo, ki naj se razdeli na Vodnikov dan in tako vsako leto ponavlja živi njegov spomin; gosp. dr. Toman je prošén v ta namen oklic po „Novicah“ razglasiti, da dovolijo darivci v to porabo obresti. — Kakor hitro bojo napravljeni iztisti unidan omenjenega prošnjega pisma do gosp. ministra Schmerling-a, bojo razposlani po okrajnah slovenskih; veliko domoljubov se je že oglasilo, ki hočejo v okolici svoji nabirati podpisov; kdor želi še, prosimo, naj se oglasi. Tistim pa, kterim ni bil undanji

kratkli oklic obsežka peticije dosti jasen, naj blagovolijo poterpeti, da bo celo pismo natisnjeno; vidili bojo, da ne želimo nič nepravičnega. — Tretja šestka narodu našemu priljubljenega skladatelja pesem slovenskih gospoda Miroslava Vilhar-a pride te dni na svetlo. Ker se nadjamo, da se bojo „Besede“ zopet oživile, nam bo gotovo marsiktera teh novih pesmic tudi v ta namen dobro došla.

Iz Ljubljane.

P o v a b i l o.

Vsi gospodje volivci vseh treh volitnih verst, ki so z nami tistih misel, kakor smo jih razodeli v svojem oklicu, natisnjenem v zadnjem listu „Novic“, so povabljeni prihodnjo nedeljo, pa ne pozneje kakor ob desetih dopoldne v hišo mestnega magistrata (na rotovž) priti, da se, ker bojo konec tega mesca že nove volitve mestnih odbornikov, že pred pomenimo, ktere možé naj bi volili. Nobeden naj pa ne pozabi seboj vzeti tistega pisma, ki ga je te dni zastran volitev od magistrata prejel, ker mu je to pismo priča, da ima pravico v zbor priti. Če več nas pride, bolje bo.

Pervi mestjanski odbor.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Še zmiraj ne vemo nič od obljubljenih vladnih preuredb za nemško-slovanske dežele. Vsaki dan radovedni segamo po „Wien. Zeitg.“, al nič še nismo našli. Dopisnik v „Frankf. Zeitg.“, ki marsiktero novico iz ministerstva pred zvé kakor naši dunajski časnikarji, je pisal te dni, da se v deržavnem ministerstvu pridno izdelujejo na svobodni podlagi ustavne osnove za deželne zборе in za deržavni zbor, ki bojo kot „glavna postava“ oklicane; berž potem bojo razpisane volitve za deželne zборе in za deržavni zbor, in sicer tako, da utegne deržavni zbor že v prvi polovici mesca malega travna (aprila) se sniti. Ali je kaj gotovega v tej govorici, se tako malo vé kakor tudi zastran tega, ali bo ministerstva predsednik grof Rechberg odstopil in kdo bo njegov naslednik. Ako pomislimo, da je Ogrom, Horvatom in vsem drugim deželam, ki so bile nekdanj pod ogersko krono, že zdavnej ustavna podlaga dana, je nemško-slovanske dežele toliko težje pogrešajo.

— Ker se kuponi narodnega posojila od leta 1854 ne plačujejo več v srebru, kakor je pri njegovem razpisu obljubljeno bilo, ampak v bankovcih z nadavkom (ažijo) srebra, je c. k. ministerstvo dnarstva 1. dan t. m. oklicalo, da kuponi, ki od tega posojila dotečejo ta mesec (svečan), se imajo pri kasah izplačevati z 50 gold. na 100 gold. nadavka.

— Te dni so se kursi dosti poboljšali; cena obligacij je poskočila, ažijo srebra pa je padlo na 49. Ali je to znamenje, da pride ustava, s ktero bojo vse dežele zadovoljne, ali da se Oggersko bolj pomiruje, ali da ste Prusija in Rusija Avstrii prijazniše, kdo vé?

Iz Tersta. „Pozor“ iz nekega prijateljskega dopisa priobčuje novico, da v Terstu nameravajo utemeljiti slovensk političen časnik, za kateri cilj in konec, kakor tudi za utemeljenje „narodne slovanske čitaonice“ je že nabrano 20.000 gold.; slovenski in dalmatinski tergovci so k temu največ pripomogli.

Horvaško. Iz Zagreba. Kar ni bilo verjetno, je vendar žalibože! gotovo. Pridruženje Medmurja z Oggersko in da spade sopet pod zaladsko županijo, je dekretirano. S pravično nevoljo toži „Pozor“ o tej nezgodi, ter pravi, da ogerska ministra Vay in Szechen nočeta odstati od svoje tražbe gledé Medmurja, da pa za tega voljo hoče Mazuranić, predsednik horvaško-slavonskega dikasterija, odpovedati se svoji službi. Ojstro pretresovaje početje velikega

župana varaždinskega in „njekojih naših in dobrih domorodcov“ pravi „Pozor“ med drugim pomenljive besede te-le: „Pridruženje Medmurja biti će dakle već dekretirano, a hoće li biti tako skoro izvedeno, to je drugo pitanje!“

Ogersko. Iz Pešta 31. jan. „Magyar Ország“ naznanja pismo pervega škofa ogerskega, v katerem prigovarja županijam, naj nikar ne zapustijo postavne poti, ki bi utegnili Oggersko v brezno prekucij pahnuti. — Pismo, po veljavnem Deáku napravljeno, ki ga je peštansko mesto cesarju te dni poslalo, pravi, da se Ogri terdno deržijo svojih ustavnih postav in da so za tega voljo tudi terdni stebri kraljevega prestola; po pragmatični sankciji more vladar le z ljudstvom vred postave preminjati; zato je treba o postavah in davkih zaslišati deželni zbor.

Česko. Iz Prage. „Narod. Listy“ naznanjajo ukaz, ki nam kaže, da bode sčasoma vendar v ljudskih šolah obveljala pravica, brez ktere ni mogoče mladine temeljito podučevati. Ker namreč v staromestnih praških šolah število šolskih otrok znaša 3498, med kterimi jih 3349 samo česko, 26 samo nemško, 123 pa česko in nemško govori, je došel šolskemu nadzorništvu ukaz, da vsi šolski nauki se imajo otrokom v českem jeziku razlagati, nemški jezik pa se ima kakor vsak drug nauk za se učiti, in sicer v českem jeziku.

Laško. Gaeta se še zmiraj derži, čeravno je že veliko škodo terpela in je Napoleon sam kralju Francu II. pisal, naj se ne upira dalje, da mu ne bo treba sramotno kapitulirati. Okoli 6. t. m. bojo nove baterije gotove in potem bojo od vseh strani začeli bombe metati na terdnjavo. — Garibaldi je zapustil Kaprero, pa kam je šel, nobeden ne vé: eni pravijo v Černo goro, drugi v Carigrad, odkodar pojde v Moldavo in Vlahijo vžgat punt na Poljskem in Oggerskem; spet drugi terdijo, da je šel na Angležko. — V Abrucah je čedalje več punta zoper Sardinco, ker Neapolitancom pomagajo papeževi. — Volitve za prvi italijanski deržavni zbor so končane; mirniša Kavourjeva stranka je premagala; to je znamenje, da Sardinco ne bojo na vrat na nos začeli vojske zoper Avstrijo.

Francozko. Iz Pariza 1. sveč. Pojutrajnim se bo začel deržavni zbor. Vse je radovedno, kaj bo cesar rekel in po svojem govoru svetu napovedal.

Dansko. Iz Kodanja 1. svečana. — Kralj je pri obedu deržavnih poslancov ojstro besedo govoril zoper Nemce, ako se podstopijo, svojo armado poslati v Holstein. „Vem — je rekel — da bi sedaj vojska Nemčiji ne bila prav, al Danii bo prav. Če se nas dotaknejo, bo moj narod berž na nogah, ako ga pokličem“.

 Današnjemu listu je priložena 12. pòla „Povestnice“.

Listnica vredništva. Gosp. K. H. v Č: Slamoreznica je ravno tista, ki je bila v poslednjem zboru kmetijske družbe na ogled postavljena in obče pohvaljena. — Gosp. Iv. K. v B: „Novice“ bi rada imela c. kr. knjižnica goriška; pomenite se s sl. vodstvom njenim. — Gosp. K. Ž. v Z: Za Vaše sporočilo nam bo živa skerb, če bo le kje kaj. Peticijo Vam bomo poslali. Sicer pa prosimo za zamero, ako krepke Vaše besede o riganji „Imbra Lukačevega“ položimo na stran, kajti „quotiescunque cum stercore“ etc. — Gosp. p. A. D. na K: Ne more biti. Qui bene distinguit, bene docet. Ogri in njim nekdanj pridružene dežele so dobili 20. oktobra l. l. ustavno vlado; nemško-slovanske dežele žalibog! še zmiraj čakajo, kaj jim bo dano. Je tedaj velik razloček med deželami takraj in unkraj Litave. Berite jeremijade zavoljo tega v vseh časnikih.

Kursi na Dunaji 5. februarja.

5% metaliki 64 fl. — kr. Ažijo srebra 50 fl. 50 kr.
Narodno posojilo 75 fl. 90 kr. Cekini 7 fl. 14 kr.